

Faïza Zerouala

Protesterna i Paris och förorterna: den stora klyftan

Ur *Mediapart*, 20 april

Samtidigt som protesterna fortsätter på Place de la République i Paris växer frågan om ”en samordning av kampen” med förorterna. Många hoppas på det. Men för aktivisterna i förortsområdena, där många har känslan av att i åratal ha nonchalerats, är frågan om att ansluta sig till protesterna inte helt okomplicerad.

Det går inte att förneka, något pågår på Place de la République sedan tre veckor. Svårt att förutsäga vad denna katarsis under bar himmel kommer att utmynna i, men det sjuder och debatteras. Frågan om vad som ska hända efteråt har väckts, precis som att rörelsen måste göras fylligare för att kunna bli varaktig. Som ofta med fotografier är det de som inte finns med som märks mest. Och här handlar det om invånarna i förorterna. Tal om ”samordning av kampen” kan höras emellanåt på stormöten eller ses på banderollerna.

Den 30 mars, enligt den (revolutionära) almanacka, som råder på Place de la République, försöker en blå minibuss komma fram och få plats på torget. ACLEFEU, ett kollektiv från [Parisförorten] Clichy-sous-Bois, som startade i kölvattnet på oroligheterna i förorterna hösten 2005, har bestämt sig för att under en kväll delta i rörelsen. Läget är inte idealiskt: även om folksamlingen är stor är den mest upptagen av det stormöte som pågår.

Kvickt placerar man ut bord och utfällbara stolar. En gryta med marockansk soppa serveras gratis i pappmuggar. Den har lagats av Zoulikha Jerroudi, en av ledarna för ACLEFEU, och är tänkt att underlätta kontakterna. Men om kollektivet från Clichy-sous-Bois installera tagit sig ända in i Paris är det mindre för att mätta folk med *harira* än för en pedagogisk insats och mana till samordning av kampen. Med andra ord; samla olika frågeställningar och problem och krav till en vidare rörelse.

Tanken är inte ny: vid olika europeiska sociala forum mellan 2001 och 2003, som det som ägde rum i Paris och förorten Saint-Denis i november 2003, lyckades anti-globaliserings-aktivister, den radikala vänstern och folk från förorterna förena sina krafter. Och en diskussion om ”*rasism, främlingsfientlighet och fördomar mot personer med invandrarbakgrund*” anordnades då.

Men av denna allians märktes inget under oroligheterna 2005, de begränsades till ”förorterna”, och det är kanske denna arvssynd som gör att invånarna i de sämst ställda delarna av Frankrike nu inte känner igen sig i den nya rörelsen. Under tre veckor hösten 2005 hade ilskan växt i förorterna och fått näring av dåvarande inrikesministern Nicolas Sarkozys provokativa uttalanden. De som Sarkozy ville använda högtryckssprutan Kärcher för att rensa bort har inte glömt och de har heller inte glömt bristen på solidaritet med den revolt, som tog fart sedan Zyed Benna och Bouna Traoré bränts till döds efter att ha flytt undan polisen in i en transformatorstation i Clichy-sous-Bois den 27 oktober 2005.

Fania Noël är afro-feminist och antikapitalist, men hon är rätt tveksam till *Nuit Debout* [protest-rörelsen i Paris], som ibland mer liknar en folkfest med eldslukare eller rockfestival: ”*När jag kom dit kände jag mig inte hemma. Det kändes som jag landat på en av L’Humanités fester i miniaryr [”la Fête de l’Huma”, den kommunistiska dagstidningen L’Humanités stora höstfest med rockband, mat och debatter, ö.a.] fast utan konserter eller ljudtekniker. Och jag var störd av alla tomma ölburkar och annat skräp som slängts på marken.*” Förutom frågan om stämningen, som kan få de ovana att dra sig undan, räknar hon upp en rad andra saker som enligt henne gör ett samarbete svårt. ”*När vi demonstrerade för Gaza 2014, eller mot Exhibit-B [en föreställning av koreografen Brett Bailey som betecknades som rasistisk, ö.a.] eller när vi demonstrerade för vår värdighet i oktober i fjol såg vi inte till några härifrån.*”

Proteströrelsen i Paris har också lett till en del kritik. En av de vanligaste invändningarna är att det är bara "vita" och "boboer" ["*bobo*" - eg. borgerliga bohemer, symbol för en välbeställd ung medelklass i storstäderna med goda ekonomiska förutsättningar och bohemisk livsstil, ö.a] som syns till där. Svårt att avgöra utan att fråga var och en om var hen bor, yrke och bakgrund. Men för blotta ögat verkar det handla om en mycket homogen samling. François Ruffin, som gjort den uppmärksammade filmen *Merci Patron!* (Tack Chefen!), som fått stor betydelse för rörelsen, protesterar heller inte direkt mot detta i en intervju i veckotidningen *Télérama*:

"Det är bara att konstatera att de som ockuperat Place de la République eller torg i andra stora städer i Frankrike inte representerar särskilt mycket. I stort sett tillhör de samma samhällsklass som jag själv, och det säger jag inte i någon nedsättande mening: småborgerliga intellektuella med mer eller mindre osäkra anställningsförhållanden. Det gäller nu framför allt att det inte stannar upp vid det. Rörelsen måste komma utanför städernas centrum och nå ut till förorter, till periferin i industriområden och på landsbygden, annars kommer den inte att bli långvarig. Det gäller att hitta sätt att nå ut till folket."

Men hur? Mellan vilja och verklighet finns det ofta en avgrund. Aktivisterna i förorterna betonar att de ingalunda vill förvandlas till några som kallas in till Place de la République för att det ska se ut som mångfald, och då bara en kosmetisk sådan. "*När det talas om att få med förorterna är det en förskönande omskrivning. Den riktiga översättningen är 'de icke-vita'. Rent allmänt har vi hört detta i årtal från olika vänsterrörelser. Men de frågar sig aldrig vad de strukturella orsakerna är till att det inte finns några andra än vita eller några från förorterna i deras kamp*", säger Siham Assbague, aktiv anti-rasist, men han tycker sig ändå känna av en "*bra energi*" här.

"Ni kallar er för ilskna, det är vi sedan länge"

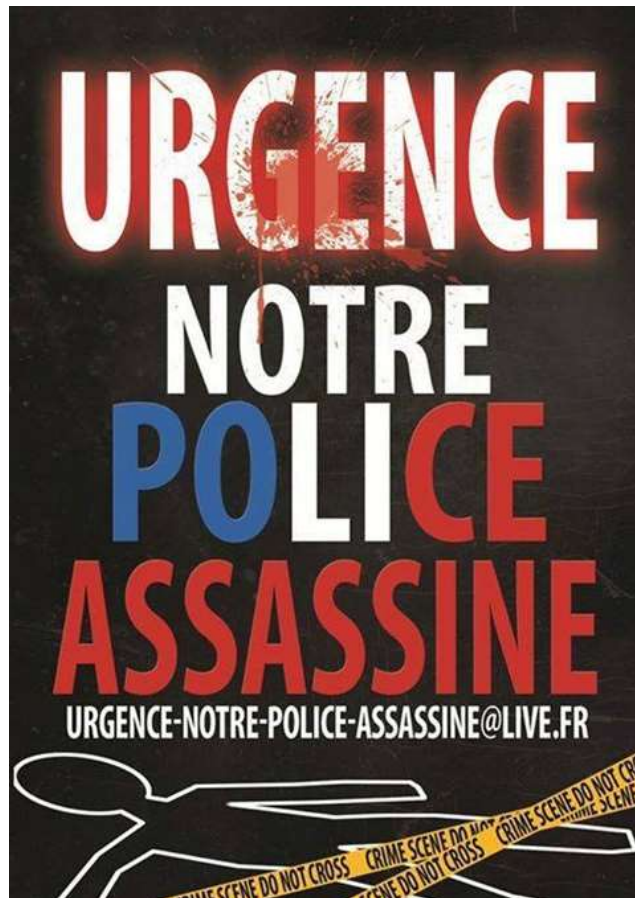
På plats har det växt fram en medvetenhet, eller åtminstone ett försök att skapa verktyg för att ta sig an frågan om hur förorterna ska kunna införlivas med protesterna. Exempelvis bildades den 10 april en förortskommission för detta. Fahima Laidoudi, är en 53-årig städerska som varit aktiv i förorterna i över 30 år, dröjde inte med att ta upp frågan inom ramen för *Nuit Debout*, protesterna i Paris. "*Vid ett möte på Bourse du travail tog jag upp att detta var nödvändigt, och det var ett bra tag före den första uppesittarnatten på Place de la République. När jag gjorde det tittade hälften av de närvarande på mig som om jag var ett exotiskt föremål.*"

Förorterna har ett klart försprång för de har alltid varit "*ett laboratorium för nya lagar om säkerhet*", säger hon, samtidigt som hon betonar att förorterna givetvis inte är någon homogen helhet. Målen kan skilja sig åt mellan olika aktivister.

Mohamed Mehmache, ordförande och språkrör för ACLEFEU, håller med. En länk har upprättats inom ramen för kollektivet *Pas Sans Nous* (Inte utan oss), som samlar kring 200 kollektiv och föreningar från förorterna och vill försöka vara "*språkrör för förorterna*". Satsa på Place de la République och rörelsen där, visst, men på ett genomtänkt sätt. Framför allt anser Mehmache att förorterna dessvärre har fördelen av att länge varit en experimentzon för osäkra anställningar.

Någon han beskriver på följande sätt: "*Ni är ilskna nu. Det har vi varit i årtal. I trettio år har förorterna levt med undantagstillstånd. För oss finns inga rättigheter. Man talar om de problem vi har men studenter från burgna familjer kan inte föreställa sig det politiska våld och skandalösa förtryck som råder i förorterna.*" Att han kommit till Place de la République i kväll beror på att han vill tala om detta. Enligt honom är de tre brännande frågorna arbete, skola, bostäder. Allt toppat med djupt misstroende mot politik. Och Amal Bentounsi, som grundade kollektivet *Urgence notre police assassine* [Hallå, vår polis mördar] sedan hennes bror Amine Bentounsi dödats efter att ha blivit skjuten i ryggen av en polis 2012, fyller på med att det nu är viktigt att ta över detta oväntade tillfälle att göra sig hörd. "*Man känner att det här domineras av medelklass, och för mig ligger det inget nedsättande i det, men det gäller att göra sig hörd. Vi är så hunsade att när det händer något har vi svårt att mobilisera. Dessutom ingår det inte i vår kultur att demonstrera. Våra föräldrar har trumfat i oss att vi inte är hemma här. Nu eller aldrig måste vi gå samman. Folk är medvetna om problemen med husarrest. Så jag bestämde mig för att ta till orda på stormötet och allt gick bra.*"

Också vi hör hit, de som är berörda måste ta upp sina egna angelägenheter.” Hon är övertygad om en sak; att finnas på plats här kan innebära att man vinner tid och gynna samarbete mellan aktivister.

Nuit Debout har till sist försökt ta sig ut i förorterna. Flera städer i utkanterna av Paris som Évry, Montreuil, Créteil, les Lilas, le Blanc-Mesnil, Fontenay-sous-Bois, Ivry, Villejuif och Mantes-la-Jolie har valt att inte följa det parisiska konceptet. Den 13 april ordnades en egen samling i Saint-Denis utanför den nyrenoverade katedralen och stadshuset. Cirka 300 satte sig ner i en cirkel, på marken eller på stolar. Initiativtagarna talar om 600 närvarande. En affisch med texten ”*Saint-Denis tar sig ton*”. Stadshuset svarade för de praktiska anordningarna och försökte också ta till orda, innan de församlade snoppade av dem, man är på sin vakt mot alla försök att ta över från politiskt håll.

En av initiativtagarna, Simon, säger att han velat få till stånd ”*en mer konkret och folklig rörelse*”. Och de församlade är också ganska blandad och ung. Anförandena har en lokal färg och är ganska stridslystna. En mängd föreningar och kollektiv på lokal nivå har skickat dit sina aktiva och drivit på för denna kväll och målet är nu att man ska samlas varje onsdag kväll. Philippe Poutou, språkrör för NPA och partiets kandidat vid presidentvalet 2012, tittade förbi.

De frågor som tas upp skiljer sig från vad man hör inne i Paris. Det handlar mer om en trist tillvaro. De boende här lever under en akut social situation och öppnar sig nu om problem med bostäder, id-handlingar och, naturligtvis, jobb. Män kritiserar villkoren för att få uppehållstillstånd. Man talar om förfallet inom den offentliga sektorn. Kollektivet *Bonnets d’âne* [Dumstrutarna], som just ägnat sig åt den ojämlikhet på utbildningssidan som barn från departementet utsätts för, tar upp sin kamp i den frågan.

På Place de la République talar ACLEFEU om sitt projekt, som funnits i tio år. Ett par i femtioårs-åldern lyssnar på Sabrinas anförande och sedan ger hon dem ett frågeformulär om vad de anser vara de största problemen i deras kvarter. Och mannen tar hjälp av ficklampan på sin Smartphone för att ordentligt kunna fylla i formuläret.

Ta hänsyn till särdragen i förorterna

Zakaria Sator, 20 år och bagare i Gennevilliers, har kommit med gruppen från ACLEFEU. Han har snappat upp information om det nya förslaget till arbetsmarknadslag. Och han har förstått att i grova drag kommer det att leda till att arbetarnas ställning försvagas. Det har gjort att han börjat tala med folk i sin närhet: *”De måste inse vad som är på gång, arbetslösheten kommer att öka än mer. Och om inte någon gör något ...”*

Sihame Assbague har ett lite annat sätt att se på det hela. För henne är invånarna i förorterna de första att drabbas av massarbetslösheten. De vill kort och gott ha ett arbete och därför biter inte talet om försämringen av villkoren för arbetarna på dem. *”För dem tillkommer diskriminering vid anställningstillfället och arbetsgivarnas behandling av dem. Visst bör man tala om prekariatet men det måste kopplas till den institutionaliserade rasismen och islamofobin.”* Och för ögonblicket *”är det något man inte talar om”*, säger hon.

Fiks och Almamy Kanouté har bestämt sig för att satsa på rörelsen i Paris, trots en del invändningar inledningsvis. Den förre är rappare från Ulls i Essonne utanför Paris, men också en av grundarna till kollektivet REZUS, Nätverket för energi i förorterna. Den senare definierar sig om aktiv i föreningar och politiskt. Han kommer från Fresnes och är en av grundarna av rörelsen Émergence, som ställde upp med en lista vid regionalvalet 2010 (0,42 procent).

Fiks säger att det inte är helt lätt att komma till Paris, eftersom den mentala gränsen är stor mellan centrum och periferi. *”Vi ser Paris som ett gigantiskt museum och vi, från förorterna, betraktas inte alltid som riktiga fransmän. Det finns en stark själv censur, som inte alltid är motiverad. Och från den andra sidan finns också rädsla för dem som kommer från förorterna. Jag är inte säker på hur det skulle uppfattas av folk på Place de la République om det kom en hel hop med folk från förorterna. Men vi kan inte fortsätta att bara stirra på varandra. Vi får slå sönder ’le périph’ [le périph, ’péripheriquen’], den ringled som utgör gräns mellan Paris innerstad och förortsområdena, ö.a].* Mer jordnära talar Fiks också om svårigheter med kommunikationerna, om alltför långa eller oregelbundna transporter, när man bor i en förort.

Rätten att ta till orda, säger han, har ofta konfiskerats och idag känner sig en del inte ha rätt att vända på detta. Många är osäkra och tvivlar på sin förmåga att kunna framträda och vara bra talare. Man får helt enkelt ta mod till sig och greppa mikrofonen och rikta sig till de församlade och vara klar och tydlig under de två minuter man har till sitt förfogande.

David Cousy, 24 år och aktiv i föreningslivet i Créteil, fick idén att föra ut konceptet *”utanför tullarna”*. Bildandet av en förortskommission i Paris inger honom blandade känslor, känslan av att huvudstaden gjorde sig till skyddspatron:

”Det är som om man skickade ut sändebud till förorterna för att tala om vad de ska göra. Det är en nykolonial inställning. Jag tror inte Paris skulle gå med på direktiv från Dijon. Och det är samma med förorterna. Det är viktigt att komma ur detta centralistiska schema.”

Almamay Kanouté är en bastant person, där han vandrar omkring på Place de la République. Han är van vid att ta avstånd från islamofobi, fobi mot svarta, polisvåld och säger *”som på en självservering är man lite förvirrad. Det gäller att via tjänstemännen att vi inte är splittrade och sätta press på dem”*. Efter att ha kontrollerat vilka som stod bakom bestämde han sig för att delta i *Nuit Debout* och glömma gammalt agg.

”Ja, 2005 fick vi vara ensamma, men vi ska inte göra likadant som de som aldrig kommer ut i förorterna. Förslaget om att beröva en del franskt medborgarskap ledde aldrig till någon mobilisering, men nu måste vi utnyttja den här medvinden och ta upp frågor som civil olydnad, utan att det leder till anarki eller meningslöst våld. Än så länge har jag inte känt mig övervakad, ingen vit har försökt komma med pekpinna.”

David Cousy har skapat konton på Facebook och Twitter. *”Förorter på fötter”*, *”med förorter i pluralis för att peka på deras särdrag och olikheter”*, i syfte att centralisera information och skapa ett slags nätverk för ömsesidig hjälp. Han är inte riktigt bekväm med sociala medier, men har

upptäckt att de kan vara till nytta vid mobiliseringar och ”*sprida kampen*”. De första Förorter på fötter har enligt honom gjort det möjligt att ta upp nya teman, som inte kommit upp inne i Paris, med mer kontakt med verkligheten i förorterna, där känslan av utanförskap är utpräglad.

Louise, som vi stötte på i Saint-Denis, är lärare och fackligt aktiv. Hon vill ”ta upp frågor om social rättvisa och jämlikhet, för det statliga våld som kommer till uttryck i den nya arbetsmarknadslagen känner vi av hela tiden här”. Abdoulaye, 24 år och sociologistuderande vid det synnerligen aktiva universitetet Paris 8, är lite mer osäker och hård i sina bedömningar. Han är uppvuxen i staden Ligmoges, i ett område i utkanterna där, och har kommit till Place de la République av ren nyfikenhet. Nu är han besviken över det han sett: ”Uppriktigt sagt luktar det efterrapning. Och om redan originalet är ruttet ... 99 procent är vita, det är hur opolitiskt som helst. Det här är inget intresse för mig.”

Abdoulaye tror inte att protesterna i Paris har någon möjlighet att leda till någon samordning av kampen. Efter en runda på torget beklagar han att man inte lyckats koppla samman ”*rasförtryck och diskrimineringen i skolan eller ens nämna islamofobi*. En förtryckare kan inte känna av förtrycket av andra”, sammanfattar han. Men för att avhjälpa denna brist bildades en kommission mot islamofobi den 18 april. Mounia deltog där för ”*att inte islamofober ska få tala utan att bli motsagda*”. När hon var på väg till Place de la République hörde hon mycket våldsamma attacker mot ”*salafistister från 93*” [”93” - beteckning på invånarna i Departementet Saint-Denis norr om Paris – efter den gamla siffran för området på bilarnas registrerings skyltar, ö.a], vilket gjorde henne tveksam till att återvända dit, innan hon ändrade uppfattning för att inte frågan skulle bli bortglömd.

Innerst inne oroar sig Fania Noël för att hennes engagemang i *Nuit Debout* ska skada det specifika med hennes aktivism och späda ut den i ett paket av olika krav.

”De vill ha med våra ansikten och våra samtalsämnen, men på deras sätt. För att de ska bli nöjda måste vi ta om den diskussion vi redan haft om nödvändigheten av att inte blanda könen i frågor som rör feminism, om användningen av ordet vit eller islamofobi eller om den post-koloniala invandringen. Och därigenom kan vi bara samarbeta med folk som har samma politiska mål som vi. Vi talar om politik, inte om någon scouttrörelse. De vill säkert väl, som så ofta, men man kan inte inskränka sig till principdeklarationer och självuppfyllande profetior.”

Men som alla andra väntar hon på att få se konkreta resultat av dessa diskussioner.

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips

[Massprotester i Frankrike i april 2016](#)